

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē sundarakāṇḍē

॥ pañcadaśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ pañcadaśaḥ sargaḥ ॥

vanasuṣamāmaḥvalōkayatā hanumatā caityaprāsādasannidhau
dayanīyāṃ sītāmālōkyēyamēva sēti tarkaṇaṃ tasya prasannatā
ca

sa vīkṣamāṇastatrasthō
mārgamāṇaśca maithilīm |
avēkṣamāṇaśca mahīm
sarvāṃ tāmanvavaikṣata || 5.15.1 ||

santānakalatābhiśca
pādapairupaśōbhitām |
divyagandharasōpētāṃ
sarvataḥ samalaṅkṛtām || 5.15.2 ||

tāṃ sa nandanaśaṅkāśāṃ
mṛgapakṣibhirāvṛtām |
harmyaprāsādasambādhāṃ
kōkilākulaniḥ svanām || 5.15.3 ||

kāñcanōtpalapadmābhi -
rvāpībhīrupaśōbhitām |
bahvāsanakuthōpētāṃ
bahubhūmigṛhāyutām || 5.15.4 ||

sarvartukusumai ramyaiḥ
 phalavadbhiśca pādapaiḥ |
 puṣpitānāmaśōkānām
 śriyā sūryōdayaprabhām || 5.15.5 ||

pradīptāmiva tatrasthō
 mārutiḥ samudaikṣata |
 niṣpatraśākhām vihagaiḥ
 kriyamāṇāmivāsakṛt || 5.15.6 ||

vinīṣpatadbhiḥ śataśa -
 ścitraiḥ puṣpāvatamsakaiḥ |
 samūlapuṣparacitai -
 raśōkaiḥ śōkanāśanaiḥ || 5.15.7 ||

puṣpabhārātibhāraiśca
 sprśadbhiriva mēdinīm |
 karṇikāraiḥ kusumitaiḥ
 kiṃśukaiśca supuṣpitaiḥ || 5.15.8 ||

sa dēśaḥ prabhayā tēṣām
 pradīpta iva sarvataḥ |
 punnāgāḥ saptaparṇāśca
 campakōddālakāstathā || 5.15.9 ||

vivṛddhamūlā bahavaḥ
 śōbhantē sma supuṣpitāḥ |
 śātakumbhanibhāḥ kēcit
 kēcidagniśikhaprabhāḥ || 5.15.10 ||

nīlāñjananibhāḥ kēcit
 tatrāśōkāḥ sahasraśaḥ |
 nandanam vibudhōdyānam
 citram caitraratham yathā || 5.15.11 ||

ativṛttamivācintyam
 divyam ramyaśriyāyutam |
 dvitīyamiva cākāśam
 puṣpajyōtirgaṇāyutam || 5.15.12 ||

puṣparatnaśataiścitraṁ
 pañcamam sāgaram yathā |
 sarvartupuṣpairnicitaṁ
 pādapairmadhugandhibhiḥ || 5.15.13 ||

nānāninādairudyānam
 ramyam mṛgagaṇadvijaiḥ |
 anēkagandhapravaham
 puṇyagandham manōharam || 5.15.14 ||

śailēndramiva gandhāḍhyam
 dvitīyam gandhamādanam |
 aśōkavanikāyām tu
 tasyām vānarapuṅgavaḥ || 5.15.15 ||

sa dadarśāvidūrastham
 caityaprāsādamūrjitam |
 madhyē stambhasahasrēṇa
 sthitaṁ kailāsapāṇḍuram || 5.15.16 ||

pravālakṛtasōpānam
 taptakāñcanavēdikam |
 muṣṇantamiva cakṣūṃṣi
 dyōtamānamiva śriyā || 5.15.17 ||

nirmalam prāṃśubhāvatvā -
 dullikhantamivāmbaram |
 tatō malinasamvītāṃ
 rākṣasībhiḥ samāvṛtām || 5.15.18 ||

upavāsakṛśāṃ dīnāṃ
 niḥśvasantīm punaḥ punaḥ |
 dadarśa śuklapakṣāḍau
 candrarēkhāmivāmalām || 5.15.19 ||

mandaparakhyāyamānēna
 rūpēṇa ruciraprabhām |
 pinaddhāṃ dhūmajālēna
 śikhāmiva vibhāvasōḥ || 5.15.20 ||

pītēnaikēna samvītāṃ
 kliṣṭēnōttamavāsasā |
 sapañkāmanalañkārāṃ
 vipadmāmiva padminīm || 5.15.21 ||

pīḍitāṃ duḥkhasantaptāṃ
 parikṣīṇāṃ tapasvinīm |
 grahēṇāṅgārakēṇēva
 pīḍitāmiva rōhiṇīm || 5.15.22 ||

aśrupūrṇamukhīm dīnām
 kṛśāmanaśanēna ca |
 śōkadhyānaparām dīnām
 nityam duḥkhaparāyaṇām || 5.15.23 ||

priyam janamapaśyantīm
 paśyantīm rākṣasīgaṇam |
 svagaṇēna mṛgīm hīnām
 śvagaṇēnāvṛtāmiva || 5.15.24 ||

nīlanāgābhayā vēṇyā
 jaghanam gatayaikayā |
 nīlayā nīradāpāyē
 vanarājyā mahīmiva || 5.15.25 ||

sukhārham duḥkhasantaptām
 vyasanānāmakōvidām |
 tām vilōkya viśālākṣī -
 madhikam malinām kṛśām || 5.15.26 ||

tarkayāmāsa sītēti
 kāraṇairupapādibhiḥ |
 hriyamāṇā tadā tēna
 rakṣasā kāmarūpiṇā || 5.15.27 ||

yathārūpā hi dṛṣṭā sā
 tathārūpēyamaṅganā |
 pūrṇacandrānanām subhrūṃ
 cāruvṛttapayōdharām || 5.15.28 ||

kurvatīm prabhayā dēvīm
 sarvā vitimirā diśaḥ |
 tām nīlakaṇṭhīm bimbōṣṭhīm
 sumadhyām supraṭiṣṭhitām || 5.15.29 ||

sītām padmapalāśākṣīm
 manmathasya ratīm yathā |
 iṣṭām sarvasya jagataḥ
 pūrṇacandraprabhāmiva || 5.15.30 ||

bhūmau sutanumāsīnām
 niyatāmiva tāpasīm |
 niḥśvāsabahulām bhīruṃ
 bhujagēndravadhūmiva || 5.15.31 ||

śōkajālēna mahatā
 vitatēna na rājatīm |
 saṃsaktām dhūmajālēna
 śikhāmiva vibhāvasōḥ || 5.15.32 ||

tām smṛtīmiva sandigdhā -
 mṛddhiṃ nipatitāmiva |
 vihatāmiva ca śraddhā -
 māsām pratihatāmiva || 5.15.33 ||

sōpasargām yathā siddhiṃ
 buddhiṃ sakaluṣāmiva |
 abhūtēnāpavādēna
 kīrtiṃ nipatitāmiva || 5.15.34 ||

rāmōparōdhavyathitāṃ
 rakṣōgaṇanipīḍitāṃ |
 abalāṃ mṛgaśāvākṣiṃ
 vīkṣamāṇāṃ tatastataḥ || 5.15.35 ||

bāṣpāmbuparipūrṇēna
 kṛṣṇavakrākṣipakṣmaṇā |
 vadanēnāprasannēna
 niḥśvasantīm punaḥ punaḥ || 5.15.36 ||

malapaṅkadharāṃ dīnāṃ
 maṇḍanārḥāmamaṇḍitāṃ |
 prabhāṃ nakṣatrarājasya
 kālamēghairivāvṛtāṃ || 5.15.37 ||

tasya sandidihē buddhi -
 stathā sītāṃ nirīkṣya ca |
 āmnāyānāmayōgēna
 vidyāṃ praśithilāmiva || 5.15.38 ||

duḥkhēna bubudhē sītāṃ
 hanumānanalaṅkṛtāṃ |
 saṃskārēṇa yathā hīnāṃ
 vācamarthāntaraṃ gatāṃ || 5.15.39 ||

tāṃ samīkṣya viśālākṣiṃ
 rājaputrīmaninditāṃ |
 tarkayāmāsa sītēti
 kāraṇairupapādayan || 5.15.40 ||

vaidēhyā yāni cāṅgēṣu
 tadā rāmō'nvakīrtayat |
 tānyābharaṇajālāni
 gātraśōbhīnyalakṣayat || 5.15.41 ||

sukṛtau karṇavēṣṭau ca
 śvadamṣṭrau ca susamsthitau |
 maṇividrumacitrāṇi
 hastēśvābharaṇāni ca || 5.15.42 ||

śyāmāni cirayuktatvāt
 tathā samsthānavanti ca |
 tānyēvaitāni manyē'haṃ
 yāni rāmō'nvakīrtayat || 5.15.43 ||

tatra yānyavahīnāni
 tānyahaṃ nōpalakṣayē |
 yānyasyā nāvahīnāni
 tānīmāni na samśayaḥ || 5.15.44 ||

pītaṃ kanakapaṭṭābhaṃ
 srastaṃ tadvasanaṃ śubham |
 uttarīyaṃ nagāsaktaṃ
 tadā drṣṭaṃ plavaṅgamaiḥ || 5.15.45 ||

bhūṣaṇāni ca mukhyāni
 drṣṭāni dharaṇītalē |
 anayaivāpaviddhāni
 svanavanti mahānti ca || 5.15.46 ||

idaṃ ciragr̥hītātṽd
 vasanaṃ kliṣṭavattaram |
 tathāpyanūnaṃ tadvarṇaṃ
 tathā śrīmadyathētarat || 5.15.47 ||

iyaṃ kanakavarṇāṅgī
 rāmasya mahiṣī priyā |
 praṇaṣṭāpi satī yasya
 manasō na praṇaśyati || 5.15.48 ||

iyaṃ sā yatkr̥tē rāma -
 ścaturbhiriha tapyatē |
 kārūṇyēnāṅśaṃsyēna
 śōkēna madanēna ca || 5.15.49 ||

strī praṇaṣṭēti kārūṇyā -
 dāśritētyāṅśaṃsyataḥ |
 patnī naṣṭēti śōkēna
 priyēti madanēna ca || 5.15.50 ||

asyā dēvyā yathārūpa -
 maṅgapratyaṅgasauṣṭhavam |
 rāmasya ca yathārūpaṃ
 tasyēyamasitēkṣaṇā || 5.15.51 ||

asyā dēvyā manastasmim -
 stasya cāsyāṃ pratiṣṭhitam |
 tēnēyaṃ sa ca dharmātmā
 muhūrtamapi jīvati || 5.15.52 ||

*duṣkaraṃ kṛtavān rāmō
hīnō yadanayā prabhuḥ |
dhārayatyātmanō dēhaṃ
na śōkēnāvasīdati || 5.15.53 ||*

*ēvaṃ sītāṃ tathā dṛṣṭvā
hr̥ṣṭaḥ pavanasambhavaḥ |
jagāma manasā rāmaṃ
praśaśaṃsa ca taṃ prabhum || 5.15.54 ||*

*|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
sundarakāṇḍē pañcadaśaḥ sargaḥ ||*